

Het nieuwe wij-gevoel

Je hoort het de laatste jaren vaker: er gaapt een kloof tussen allochtonen en autochtonen. Dat uit zich in een wij-zij verhouding. Nee, we hebben het niet over Surinamers en Indische Nederlanders. Die zijn ‘eigenlijk’ geen allochtonen, totdat ze lelijke dingen doen. We hebben het over die vervelende Marokkanen, de jongere Antillianen, Somaliërs en al die kleurlingen die zich niet als beleefde gasten gedragen in dit land. Ook religieuze moslims staan ver van ons af. Gelukkig wordt onze verlichte beschaving dankzij de moderniteit niet gekenmerkt door fanatisme en vrouwonvriendelijke gebruiken. Er is natuurlijk veel meer te zeggen over het geldverslindende criminele gedrag van allochtonen of over Moslims die onze smetloze witte seculiere cultuur bezoedelen. Maar we moeten niet polariseren. We leven immers in één land en moeten samen door één deur. Op rellen staat niemand te wachten. Dus: positief blijven en die mensen vooral het gevoel geven dat ze Nederlandse staatsburgers zijn, zich Hollands moeten gedragen en bij ons horen. Dus geen wij-zij gedonder, maar alleen wij!

Is dit realistisch? En redelijk? Er bestaat geen ‘wij’ zonder ‘jullie’. Of het ‘wij’ nu een familie, dorp, vriendenclub, beroepsgroep, stad, bevolkingsgroep, natie is - er is altijd een ‘jullie’ geïmpliceerd. Dus een nieuw ‘wij’ gevoel impliceert een nieuwe ‘jullie’. Als allochtonen ook Hollanders zijn geworden, dan bestaat de ‘jullie’ uit buitenlanders. Dat is een gevaarlijk nationalisme dat de blik van al het kwaad van buiten ziet komen. Deze optiek is in Nederland altijd aanwezig geweest. Alles wat slecht uitpakt, komt uit het buitenland: de Amerikaanse rentestand of de Arabische olieprijs die onze economie negatief beïnvloedt. En anders immigranten, zware criminelen, terroristen. Zelfs het slechte weer wordt veroorzaakt door een depressie uit Ierland. Wat op Hollandse bodem ontstaat, staat niet ter discussie, behalve de tweede generatie allochtonen. Dat stoort mij aan deze Hollandse kolder: doen alsof wij een eenheidsworst zijn, persoonlijk door God gemaakt en moreel superieur aan alle andere wezens.

Redelijk is het ook niet. Het nationalisme miskent de diversiteit aan leefwijzen in eigen land. Een ieder mag de ‘onze’ beter vinden dan die van ‘hunnie’, maar recht van bestaan hebben ze. En daarmee is het geboden dat er minimaal tolerantie wordt opgebracht voor andere leefwijzen. Een aantasting van de gewilde leefwijze – wat een ander woord is voor identiteit – beschadigt het zelfrespect en de eigenwaarde van de betrokkenen, en het vertrouwen in de ander. Daarom staat elke druk tot assimilatie op gespannen voet met het respect dat voor andere leefwijzen opgebracht dient te worden.

‘Wij’ en ‘zij’ worden ten onrechte in de taboesfeer gebezemd. Wij- en zij-betrekkingen horen echter tot de normale menselijke patronen. Kinderen tegenover ouders, gezinnen tegenover burens, patiënten tegenover artsen, leerlingen tegenover docenten – elke rollenpatroon impliceert een wij-zij verhouding. Zolang het geen gefixeerde verhoudingen zijn, maar tijdelijk en wisselend, is er niets aan de hand. Dat is goed omdat de partijen op deze manier tijdelijk afstand nemen, hun ‘zijn’ afbakenen en identiteit herbevestigen. Het is een spanning die bij het leven hoort. Ook bij het leven van die bonte mozaïek die bekend staat als allochtonen en autochtonen.

Ruben Gowricharn